

Актуальними у процесі навчання завжди залишаються методи ігор, зокрема це технології ситуативного моделювання (імітації, ігрове моделювання явищ, драматизація, інсценізація і т.п.). Для прикладу через інсценізацію учні глибше усвідомлюють особливості драматичного твору, його художній зміст, характер образів. Також шляхом такого процесу можна виявити талановитих до театрального мистецтва учнів. Або ж сприяти засвоєнню учнями важливої моральної теми.

Отже основним шляхом модернізації уроку української літератури у школі є максимальне творче освоєння теми уроку, включання дітей у практичну частину року, акцент на творчий літературний розвиток дітей та виявлення у них талантів до цієї сфери. Головний девіз вчителя повинен звучати «урок не для учнів, а разом з ними». Також невід'ємним у роботі з таврами української літератури – це актуалізація проблем, які висвітлює художній твір. Адже цікаво вивчати те, що на часі та те, що може послугуватися в житті.

Уроки літератури – це площа для творчих можливостей як учнів, так і вчителя. Адже підготовка до кожного це велика творча праця, метою якої є максимально зацікавити дітей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методичні орієнтири "Елементи нестандартності на уроках української мови та літератури як шлях підвищення їх ефективності» автор Т.С. Майдан;
2. «Урок української літератури в контексті нової української школи» автор А. І. Параца;
3. Електронне джерело: <https://urok-ua.com/shlyahy-pidvyschennya-efektyvnosti-suchasnoho-uroku/>

Москаленко Т.О.,

вчитель закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів №3
Тростянецької міської ради,
м. Тростянець, Україна

МЕТОДИЧНА РОБОТА ІЗ ВЧИТЕЛЯМИ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ЯК ЧИННИК ЇХ СТИМУЛЮВАННЯ ДО НЕПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Анотація. Сучасна методична робота у школі з вчителями іноземної мови охоплює як цілеспрямовану роботу методиста із педагогами, так і самостійну методичну роботу вчителів у напрямі професійного саморозвитку. Висвітлено завдання, функції та напрями організації методичної роботи із вчителями середньої школи. Розглянуто рівні методичної компетентності вчителів як результату їх методичної роботи з підвищення готовності до застосування інноваційних технологій у процесі викладання іноземної мови.

Abstract. Modern methodical work in a school with foreign language teachers covers both the purposeful work of the methodologist with teachers and the independent methodical work of teachers in the direction of professional self-development. Tasks, functions and directions of organization of methodical work with teachers are highlighted. The levels of methodical competence of teachers as a result of their methodical work on increasing readiness for the use of innovative technologies in the process of teaching a foreign language are considered.

Актуальність теми. Сучасна освіта розглядається як вагомий фактор розвитку та соціалізації індивідуальності в інформаційному суспільстві ХХІ століття, що потребує демократичного спілкування та міжнародного виміру для відкриття нових знань-векторів та розвитку професійних компетентностей. Тому важливим є відповідність світоглядних принципів освітян інноваційним підходам у методичній роботі, їх готовність до організацій методичної роботи у закладі освіти [6, с. 45].

Методична діяльність відіграє значну роль у процесі набуття, розвитку і збагачення методичної підготовки педагогів, досягненні позитивних результатів навчального процесу школярів. Сучасні нормативно-правові документи (Закон України «Про освіту», Галузева концепція неперервної освіти) обґрунтовують роль та функції методичної роботи у неперервному вдосконаленні освітян, актуалізують потребу в постійному оновленні знань та рівня фахової підготовки сучасних освітян [11]. Згідно з основними положеннями нормативного законодавства неперервна освіта, професійний саморозвиток і самовдосконалення орієнтують педагогів на формування певних особисто-професійних якостей, професійних вмінь і навичок, підвищення педагогічної компетентності та майстерності. Відповідно до вказаного актуальним питанням є вдосконалення процесу формування висококваліфікованих спеціалістів «нового типу», готового до неперервних змін, а також фахівців, які здійснюючи методичну роботу із вчителями, мотивують їх до постійного самовдосконалення [18, с. 128].

Ступінь розроблення. Теоретико-методологічні засади організації методичної роботи у школі висвітлюються у працях В. Гончарової, П. Дроб'язко, І. Дубровіної, І. Жерносек, Л. Рибалко, А. Ратушинської та ін.

Пошуку ефективних форм і методів роботи вчителя-методиста (дорадника) із вчителями середньої ланки освіти присвячені праці Н. Джави, О. Заболотної, І. Заколінного, В. Захарова, К. Звір'ювої, М. Комогорової, Л. Рибалко та ін.

Однак недостатньо розглянуті особливості організації методичної роботи із вчителями іноземної мови в середній ланці шкільної освіти як чинника їх стимулювання до неперервного професійного розвитку.

Мета статті полягає у визначенні змісту та особливостей організації методичної роботи з педагогами середньої школи для підвищення рівня її ефективності.

Виклад змісту. Інноваційні підходи в освіті, актуалізація сучасної освітньої парадигми, процеси реформування в середній школі зумовлюють необхідність перегляду підходів до методичної роботи з учителями в осередку середньої школи, спрямування їх до неперервного вдосконалення професійної компетентності та розвитку особистісно-професійних якостей, вдосконаленні вмінь і навичок якісно виконувати свою роботу, послуговуючись новітніми технологіями педагогічної діяльності.

Входження України в Європейський союз, приєднання до Болонського процесу є яскравим підтвердженням її орієнтації на загальноєвропейські цінності, інтеграцію вітчизняної освіти і науки з європейським освітньо-науковим простором, розуміння того, що освіта сьогодні – це стратегічний ресурс, що забезпечує успіх як кожної особистості, так і країни в цілому. Однак, як показує дослідження А. Ратушинської [16], більшість педагогів не здатні до систематичної самостійної пізнавальної діяльності, наполегливого саморозвитку і вдосконалення професійної компетентності. До причин цього явища потрібно віднести недостатню увагу до розвитку ключових компетентностей фахівців за допомогою сучасних методик та технологій [16, с. 2], неналежну увагу вчителів до організації неперервного процесу професійного самовдосконалення.

В умовах постійних змін і реформування системи освіти, в складних обставинах сучасності, що вимагає вмілої організації дистанційного формату навчання учнів, вчитель повинен оволодіти сучасними методиками викладання предмета та новими перспективними формами проведення навчальних занять, а також поглиблювати знання про особливості методики викладання освітніх програм в середній школі [5, с. 54], приділяти увагу власному розвитку та підвищенню компетентності.

Реалізація сучасних нормативно-правових положень організації педагогічної діяльності вчителів у середній ланці освіти актуалізують пріоритетне значення методичної роботи у середній школі як осередку інноваційного досвіду та знахідок для досягнення педагогічної науки, довершення висот професіоналізму кожного вчителя [3, с. 49].

У численних працях методична робота та підготовка освітян, що передбачає наполегливу роботу з неперервного саморозвитку і вдосконалення, трактується по-різному, зокрема, як: складова неперервного фахового вдосконалення (І. Богданова [2, с. 10]); форма відображення теоретичних знахідок на практиці у груповій роботі з педагогами (І. Жерносек [8, с. 84]); домінантна програма удосконалення фахового рівня, підвищення ефективності власного акме-розвитку (І. Заколінний [10, с. 2]).

Сфера вивчення функцій методичної роботи педагогів іноземної мови з одного боку орієнтується на очікування соціуму до фахових складових підготовки учителя, а з другого – налаштовує вчителя бути методично грамотним та впевненим у роботі з учнями, батьками, колегами та мати вагоме слово у педагогічному колективі. На думку І. Жерносек, В. Кулібачук, методична робота набуває виняткового значення в умовах реформування української освіти, оскільки передбачає спрямованість на надання методичного супроводу в особисто-професійному розвитку педагогічним кадрам, активізацію їх творчого і професійного потенціалу [7, с. 38]. Зважаючи на це, поняття «професійно-методичне становлення» молодого педагога іноземної мови розглядається як неперервний процес удосконалення методичних знань, умінь та навичок [7, с. 39].

Перегляд наукових праць вчених (І. Жерносек, І. Заколінний, В. Захаров, Н. Стяглик та ін.), аналіз методичної літератури (П. Дроб'язко, О. Дон, А. Ратушинська та ін.) зумовлює визначення основних завдань методичної роботи у середній школі:

- спрямованість педагогічного колективу на інноваційну діяльність;
- розвиток рефлексії результатів методичної роботи учителів та творчого педагогічного колективу;
- адресність методичного консультування молодих педагогів, педагогічне наставництво;
- створення позитивної атмосфери у середній школі для створення експериментальних досліджень;
- впровадження теоретичних основ інноваційного досвіду у практику викладання певного шкільного предмету, удосконалення методики викладання [4, с. 86].

Оскільки методична робота у середній школі проектується у різних аспектах, вона має функції, які постійно взаємодіють одна з одною. Серед більшості функцій вчені-дослідники: П. Дроб'язко, В. Барка, Н. Кичук, Б. Нікітін, І. Жерносек та ін. виділяють основні: проектувальна, рефлексивна, корегувальна, діагностувальна, моделювальна, стимулююча [5; 7].

Зауважимо, що методична робота реалізується в педагогічному колективі вчителем-методистом, керівником освітнього закладу, та кожним педагогом щодо себе особисто. Л. Рибалко, Т. Куценко, Р. Черновол-Ткаченко доводять існування наступних функцій методичної роботи з освітнім персоналом: гностична, аналітична, мотиваційна, операційна [1].

Гностична функція методичної роботи допомагає вчителям ознайомлюватися із інноваційними технологіями і сучасними методиками викладання, вивчати сучасний досвід колег, досліджувати методичні розробки з професійної тематики. Мотиваційна функція стимулює вчителів до професійного зростання, вдосконалення, планування саморозвитку та поетапного впровадження кроків зростання в своє професійне життя. Операційна функція передбачає, насамперед, контроль над методичною роботою педагога, перевірку його успішності в саморозвитку та підвищенні педагогічної майстерності.

При цьому науковці надають великої уваги саме аналітичній функції методичної роботи. Як вказують Л. Рибалко, Т. Куценко, Р. Черновол-Ткаченко, в інформаційному просторі зростає вагомість аналітичної функції як такої, що сприяє удосконаленню професійної майстерності кожного педагога, прагненню

координувати власне особисто-професійне зростання на засадах самовдосконалення [1]. На думку Н. Овсяної, недостатня роль аналітичної функції методичної роботи не тільки не стимулює педагога здійснювати рефлексію власних освітніх досягнень, а й не мотивує його до розвитку професійного критичного мислення [15, с. 47].

Погоджуємося із думкою Н. Джави, що без методичної роботи не відбувається систематичної діяльності, що спрямована на вивчення нових нормативних документів та знахідок інновації у педагогічному колективі з умовою опрацювання, вивчення, дослідження та впровадження нових підходів та принципів. Завдяки постійній методичній роботі в середній школі удосконалюється педагогічна творчість фахівців-лінгвістів, їхній світогляд ідентифікується і розширюється власний досвід [3, с. 50].

На думку О. Заболотної, в контексті останніх вимог до підготовки високопрофесійного фахівця потребують перегляду напрями організації методичної роботи із вчителями середньої школи, які сприяють вдосконаленню професійної діяльності освітян. Дослідниця пропонує виділяти такі найбільш актуальні напрями організації методичної роботи із вчителями середньої школи:

- формування методичної компетентності педагога для пошуку форм та методів професійного самовдосконалення;
- оволодіння інформаційними навичками щодо проведення інформаційних операцій з моніторингу та діагностики педагогічних явищ, оперування інформаційним простором у вирішенні педагогічних задач, володіння навичками та вміннями роботи з інформацією;
- побудова особисто-професійного вектору зростання у професії;
- здійснення та розроблення творчих проєктів для реалізації педагога у соціальному та громадському житті закладу освіти;
- планування методичних заходів та вибір інноваційних підходів до їх реалізації;
- апробація інноваційного досвіду (програм, начальних посібників, проєктів, розробок навальних занять) для роботи з освітянським колективом [9, с. 224].

За ствердженням О. Фесенко, методична робота з учителями в середній школі має наступну послідовність дій:

- окреслення мети діяльності щодо методичного вдосконалення окремого педагога та педагогічного колективу,
- вибір засобів здійснення методичної роботи із вчителем та педагогічним колективом,
- діагностика та моніторинг результатів дослідження [18, с. 128].

Звичайно, на якість методичних досягнень вчителів середньої школи з одного боку впливають умови та безпосередньо освітнє середовище навчального закладу, з іншого – співвідношення фахових завдань до професійного рівня педагогів. Сутність теоретичних засад методичної роботи у роботі з учителями іноземної мови включає наступні складові: опрацювання законодавчих та нормативних документів, зарубіжних методик; наукові педагогічні розвідки, методичні знахідки опрацювання шкільних предметів, запровадження напрацьовань передового досвіду колег [9, с. 230].

Зміст методичної роботи втілюється у певну форму, яка має динамічний характер та постійно змінюється від основних факторів впливу, серед яких:

- рівень методичної компетентності педагогів, моніторинг особисто-професійних умінь та навичок, аналіз-проєктування розвитку професійних компетенцій;
- експертиза технологічного та освітнього середовища для здійснення методичної роботи у середній школі;
- готовність педагогів до впровадження інновацій, відкритість та активність педагогічних колективів [1].

Як наголошує К. Звір'юва, методична робота в сучасних умовах має бути максимально мобільною. Вирішення зазначених завдань лежить у площині пошуку нового змісту, форм та методів роботи з педагогами [13, с. 10].

Модернізація змісту та форм методичної роботи з учителями іноземної мови залежить від ряду чинників:

- створення динамічної структурної моделі методичної роботи, здатної оперативно реагувати на задоволення професійних потреб освітян;
- приведення функцій методичної служби у відповідність з професійними потребами та запитами учителів певного професійного профілю;
- модернізація діяльності структурних підрозділів системи методичної роботи відповідно до етапів роботи;
- оновлення існуючих форм і методів розвитку професійної компетентності, оптимальне поєднання традиційних та нетрадиційних форм організації методичної роботи з педагогічними кадрами;
- здійснення системи експертного оцінювання ефективності методичної роботи педагогів-лінгвістів [13, с. 10].

Принадібно зауважимо, що методична робота із вчителями в середній школі спирається на інновації, які координують дії педагога-методиста у напрямку розвитку методичної компетентності, що може виступати як результат проведеної методичної роботи з ними. Зокрема, про якість методичної роботи в середній школі свідчать характеристики високого, середнього, або ж початкового рівнів методичної компетентності вчителя, його готовності до застосування інноваційних технологій у процесі викладання іноземної мови:

- педагог іноземної мови (високий рівень) формує світогляд школярів, ненав'язливо орієнтований на задоволення освітнього запиту для особистого становлення засобами викладання певного предмету чи дисципліни у школі та активно обговорює свої спроби у педагогічному колективі;

- педагог іноземної мови (середній рівень) пробує у освітньому процесі експериментувати з інноваційними концепціями, методиками для ствердження власних інноваційних поглядів на методичну роботу, не завжди ділиться з іншими колегами власними методичними знахідками;

- педагог іноземної мови (початковий рівень) боїться використовувати не апробовані, нові методичні знахідки, програми, дидактичні заходи, спираючись на доведені та більш прийняті інновації у освітньому середовищі [12, с. 19].

Важливою в цих умовах професійної діяльності вчителя в середній школі є методична робота, організовувана педагогом над собою. І. Богданова окреслює такі напрями методичної роботи сучасного вчителя, спрямованої на саморозвиток і професійне самовдосконалення:

- розвиток мобільності його знань (тобто постійне оновлення базових понять та завдань дисципліни);

- гнучкість у оперуванні інноваційними методами викладання і навчальної роботи з певною категорією учнів (застосування методу відповідно до умов);

- розвиток критичного мислення, мотивування до активізації творчого потенціалу та інтелектуальних здібностей, розвитку когнітивних аспектів професійної діяльності;

- усвідомлення відповідальності за власні педагогічні дії, відчуття обов'язку перед учнями та їх батьками, суспільством, розуміння важливої місії надання якісних освітніх послуг згідно із суспільним замовленням і запитом на освітні послуги.

За такої чітко організованої методичної роботи у середній школі педагог зможе досягти високого рівня освіченості, який дає змогу самостійно вирішувати світоглядних, дослідницьких та творчих завдань [2, с. 12].

Звичайно, у практиці викладання іноземної мови як шкільного предмету в середній школі виникають труднощі з пошуком шляхів розв'язання різнопланових задач педагогічного становлення молодих педагогів та удосконалення досвідчених фахівців. Для цього у методичній системі має бути створений нерозривний зв'язок між засобами, методами і формами методичної роботи, що постійно підтримується педагогами-дорадниками.

Найбільш поширеними такі форми методичного навчання освітян: методичне об'єднання, педагогічна година, семінари, конкурси педагогічної майстерності, лабораторія молодого педагога [14, с. 60]. Колективними формами роботи з педагогами визначено організацію творчих мікрогруп педагогів, створення ними педагогічних блогів та сайтів, як вираження методичної діяльності, активна участь у методичних заходах [7, с. 9].

Широкої популярності у методичній роботі середньої школи набувають тематичні семінари, що спрямовані на розкриття певної методичної проблеми колом педагогів з метою підвищення фахового рівня. Для сприяння професійного зростання вчителів іноземної мови дослідниця Н. Стяглик рекомендує використовувати в методичній роботі під час таких тематичних семінарів методи активного навчання, зокрема моделювання інтерактивних та ділових ігор, використання принципів педагогічного моделювання, практикуми з розвитку фахових компетенцій (правових, педагогічних, соціологічних, інформаційних) [17, с. 17].

Отже, організація методичної роботи із вчителями іноземної мови в середній школі забезпечує умови для вияву творчості педагогів на основі розв'язання дидактичних задач, участі у дискусіях, консультаціях, надання методичної допомоги для фахового зростання кожного спеціаліста у методичному кабінеті.

Висновки. Таким чином, аналіз опрацьованих теоретико-методологічних положень щодо сутності і структури методичної роботи з вчителями іноземної мови дав можливість зрозуміти її як складну структуру, що має наступні складові: окреслення мети і завдань, вибір форм методичної роботи, відповідна доцільність підібраних форм методичної роботи; поглиблення певних векторів впливу на самоосвіту фахівців, розподіл напрямів діяльності; рефлексію методичних здобутків для підвищення якості викладання іноземної мови у середній школі та рівня знань учнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Акмеологічні засади професійної самореалізації вчителів у системі методичної роботи загальноосвітніх навчальних закладів : колективна монографія / Л. С. Рибалко, Р. І. Черновол-Ткаченко, Т. В. Куценко. Харків: Вид. група «Основа», 2017. 128 с.
2. Богданова І. Професійна підготовка вчителів іноземної мови до модульного навчання. Київ, 1998. 284 с.
3. Джава Н. А. Проблемні методи навчання іноземних мов. *Нова педагогічна думка*. 2005. № 3. С. 49–52.
4. Дон О. М. Інноваційні підходи до викладання іноземної мови. *Нова педагогічна думка*. Київ, 2000. №2. С. 86–89.
5. Дроб'язко П., Гончарова В. Удосконалення роботи методиста. *Директор школи*. 2000. № 37. С. 54–59.
6. Дубровіна І. В., Москаленко Т. О., Зінченко О. М. Професійний розвиток майбутнього вчителя: компетентнісний підхід. *Вісник Черкаського університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*. 2020. № 2. С. 45–52.
7. Жерносек І. П., Кулібачук В. З. Організація відділом освіти методичної роботи в районі: навчально-методичний посібник. Київ, 2001. 104 с.
8. Жерносек І. П. Методична робота в загальноосвітній школі. Київ. 1998. 180 с.

9. Заболотна О. Методи ефективного англійського у школі. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 2012. №41. С. 224–230.
10. Заколінний І. Методична робота в школі. *Шлях освіти*. 2016. № 2. С. 2–12.
11. Закон України «Про освіту». Загальна середня освіта: *Збірник нормативно-правових документів*. Ч. 1. Київ: ЗАТ «НІЧЛАВА», 2017. С. 72–98.
12. Захаров В. Методична робота у середній школі: теорія та практика. *Директор школи*. 2014. № 10. С. 19–24.
13. Звір'юва К. Проблема підготовки сучасного вчителя у просторі методичної діяльності. *Постметодика*. 2011. № 8 (122). С. 4–10.
14. Комогорова М., Рибалко Л. Методичний супровід навчання іноземної мови. Харків: Основа, 2012. 80 с.
15. Овсяна Н. Г. ІКТ-технології в роботі педагога-організатора. *Імідж в школі*. 2008. № 19-21. С. 47–49.
16. Ратушинська А. С. Самоосвітня робота у підготовці методиста початкового навчання. Київ, 2017. 40 с.
17. Стяглик Н. І. Форми методичної роботи учителів-предметників: автореф. дис. ... канд. пед. наук. Харків, 1994. 24 с.
18. Фесенко О. С. Вивчення поняття «професійна компетентність» у наукових джерелах. *Вісник Черкаського університету. Серія «Педагогічні науки»*. Вип. 32 (365). 2015. С. 128–133.

Нікорак О.О.,

студентка IV курсу Факультету математики, інформатики і фізики
 Національного педагогічного
 університету імені М.П. Драгоманова,
 м. Київ, Україна
*Науковий керівник - Кушнірук С.А.,
 доктор педагогічних наук, професор, доцент кафедри педагогіки
 Національного педагогічного
 університету імені М.П. Драгоманова,
 м. Київ, Україна*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРЕДМЕТНОГО ГУРТКА

Анотація. Стаття присвячена впровадженню предметного гуртка з математики на тему «ланцюгові дроби та дії з ними», для учнів 10-11 класів. Аналізується підготовка та готовність учнів до вивчення матеріалу підвищеної складності, роль та задачі вчителя на предметному гуртку, актуальність та потрібність проведення занять такого роду.

Abstract. The article is devoted to the implementation of a subject circle in mathematics on the topic "chain fractions and actions with them", for students of grades 10-11. The preparation and readiness of students to study the material of increased complexity, the role and tasks of the teacher in the subject group, the relevance and necessity of conducting classes of this kind are analyzed.

Актуальність теми. Хто ж він, вчитель математики? Як безпосередньо математик, це людина яка сприяє розвитку здібностей, та навіть талантів дітей, спрямовує на шлях до відкриттів та завжди радий допомогти в написанні наукових робіт. З іншого боку, як вчитель – це людина яка може та, головне, вміє доступно та якісно пояснити матеріал, захопати у свій предмет аудиторію, та систематично створює цікаві форми роботи, що сприяє ще більшій зацікавленості учнів.

Саме різноманітність форм роботи надихають дітей тягнутись до знань. Досить розповсюдженим є проведення факультативних уроків. Вони дозволяють краще розібратись в безпосередньо шкільному матеріалі. Але не менш цікавими є предметні гуртки, організовані для викладення нового матеріалу та вивчення унікальних тем, які навіть можуть наштовхнути учнів на перші кроки у науку та на перші власні відкриття [3; 4].

Зокрема у наш скрутний час діти максимально потребують у підтримці. Їх необхідно спрямовувати, наставляти та вселяти віру у світле майбутнє, в якому вони – дорослі, успішні, всебічно розвинені особистості. У 2019 році, всього три роки тому розпочалась велика пандемія COVID-19, а враження ніби минули десятиліття. З того часу навчальні заклади цілком пристосувались до дистанційної форми роботи, що дало змогу більшій кількості здобувачів освіти, у звичний для них час, відвідувати предметні гуртки. Нажаль, через повномасштабне вторгнення Росії в Україну, велика кількість наших дітей перебувають за тисячі кілометрів від домівок та, очевидно, українських шкіл [9].

Одне з найважливіших завдань вчителів – об'єднувати учнів, давати повне відчуття того, що не зважаючи на відстань педагога та шкільні друзі завжди поруч, попри важке становище давати дітям змогу виявити свої творчі здібності до тих чи інших тем.